

DEN ALERDINCK
in de loop der tijden

Dr. L. H. Albers
januari 1991

Inhoud

1. Overzicht van eigenaren
en enkele andere dateerbare gegevens
2. De ideale havezate
3. De zichtlaan
4. Landschappelijke aanleg
5. De ingenieur
6. Diverse eigenaren, verschillende plannen
7. Kaarten
Bouwtekeningen
Literatuur
Bijlage : archiefstukken

1. Overzicht van de eigenaren en enkele andere dateerbare gegevens van Den Alerdinck

Heel saai begint dit onderzoeksverslag met een overzicht. Beschouw het als een naslaglijst en sla het over wanneer u over de geschiedenis wilt lezen. Als naslaglijst heeft het zijn functie want kennis van de successievelijke eigenaren vormt het uitgangspunt voor een onderzoek van het terrein. Bovendien kunnen allerlei andere gegevens die gedateerd kunnen worden, een kapstok voor ondateerbare gegevens zijn. Dankbaar maakte ik gebruik van de gegevens betreffende eigenaren van Den Alerdinck, vermeld door Gevers en Mensema in hun boek "De havezaten in Salland en hun bewoners" (zie literatuur). Dr F.S. Sixma baron van Heemstra en G.E. Baronesse Sixma van Heemstra - Baronesse van Dedem zijn mij zeer ter wille geweest in het tonen van oude foto's en archiefstukken, met name betreffende de periode Coen van Dedem.

Vóór 1427 was Beernt Alerding schatplichtig onder de buurtschap Lenthe in het kerspel Dalfsen.

In 1520 waren er twee erven Alerdinck (Groot A. en Klein A.), beide in bezit van Jacob Rouse die meer gronden in de omgeving bezat. Rouse woonde op Klein Alerdinck, dat even ten zuiden van het huidige huis stond. Groot Alerdinck is gelegen aan het einde van de voormalige zichtlaan in de as van het huidige huis Den Alerdinck.

Alerdinck werd deels georven door dochter Grietje Rouse, gehuwd met Goert van Armelo, tevens eigenaar van het Relaer onder Raalte.

1566 Kinderen Van Armelo bezaten het hele goed.

1601 Goert van Armelo Goertszoon (-1608) bezat het belangrijkste goed van de Alerdinck.

1601 Groot Alerdinck aan Maria van Armelo.

1601 Klein Alerdinck: Roelof van Armelo.

1608 Eigenaresse Geertruid, Goerts dochter, huwt Isaac van Uterwijck.

1645-1684 Peter van Uterwijck.

Vóór 1680 Bouw van een nieuw huis, op de plaats van het huidige, dat even ten noorden van het oude ligt.

Kaartje van huis, grachten, nieuwe tuin en boomgaard.

1684-1719 Jan Godfried van Uterwijck.

1719-1733 Geertruid Margaretha van Uterwijck, wonende te Zwolle. Tot 1724 in gedeeld eigendom met zuster Petronella Jacoba v. Uterwijck.

1733-1745 Jacoba van Uterwijck (kleindochter Isaac, gehuwd met Evert Elbert Anthony van Raesfelt tot Heemse.

Mogelijk is toen de as op het huis naar het oosten gemaakt in de vorm van een laan, zichtbaar in de kaart van 1783.

1745-1764 Isaac Reinder van Raesfelt.

1764-1770 Reint Wolter van Echten, gekocht voor f10.610.

1770-1790 Derk Frederik van Voorst tot Bergentheim. Hij woonde op den Alerdinck.

1783 Kaart door H. van Hooff, opgemeten tussen 1773 en 1779. De Alerdinck had toen nog een geometrische aanleg.

1790-1797 erfgenamen van Voorst.

1797-1858 Bernardus Josephus van Sonsbeek, gekocht voor f16.125. Graven van vijvers, aanleg landschapspark.

1807 B.J. van Sonsbeek koopt de boerderij in het bos met bijbehorende gronden, die tot die tijd tot de Colckhof behoorden.

1812 Kadastrale Minuutplan van Zwollerkerspel met daarop de landschappelijke aanleg.

1825 watersnoodramp

1829-1830 aanleg van een zeewaterkerende dijk om het landgoed in opdracht van B.J. van Sonsbeek. De wal met eiken en acacia's langs de vroegere Zandsteeg (Zuthemerweg) is het zuidelijkste stukje van die dijk.

1858-1865 Herman van Sonsbeek (deze werd minister, 1865 overleden)

1865-1868 erfgenamen

1868 verkoop door de erfgenamen van H. van Sonsbeek aan Coenraad Willem baron van Dedem en percelen aan diverse plaatselijke boeren.

1874 stukken over dempen en graven van (delen van) grachtjes en het bouwen van een brug in de Nieuwe Hof. De voliere werd ook omstreeks die tijd gebouwd.

1875 een deel - Alerdinck II, aan de familie van Voorst tot Voorst.

1880 Nieuwe Kadastrale Minuutplan

ca 1900 lindenlaan Alerdinckweg geplant door C.W. van Dedem.

1916-1949 Godert Willem Theodoor baron van Dedem

1949 erfgenamen stichten de N.V. Landgoed Den Alerdinck, verhuurd aan de Hervormde kerk;

1960 Beheerskaart door J.F.M.

1974 tekeningen voor de verbouw van het huis ten behoeve van G.W. Baron van Dedem door J. Dicke.

1977 bewoond door Godert Willem baron van Dedem; beheersplan door Heidemij Ned.BV.

1978 Godert W. Baron van Dedem overlijdt.

? aankoop F.M.J. Lurvink

1984 Beheersplan voor Lurvink door Van den Ende Swinkels.

12 febr. 1985 vergunning tot het bouwen van een manege en een tennisbaan.

1985 dempen van de gracht in verband met vernieuwing oprijlaan.

1986 plein vierkant getekend door Postma in verband met restauratieplan van het bouwhuis.

1988, 15 sept. aankoop door Thera Francina van 't Hof, gehuwd met Jan Wouter Koning.

2. De ideale havezate

Huizen, kastelen en buitenplaatsen werden gewoonlijk gesticht op de overgang van de droge en natte gronden. Zo kon men van beide profiteren. Zo ook de Alerdinck.

De kennis over Den Alerdinck begint in 1427 met de vermelding van Beernt Alerding als schatplichtige. Al in 1520 was er een Groot en een Klein Alerdinck en in 1601 ook nog een ander deel dat Alerdinck heette, het belangrijkste deel. Den Alerdinck werd tot 1764 meestal vererfd.

De eerste kennis over het terrein dateert uit de periode toen Peter van Uterwijck eigenaar was, van 1645-1684. Het feit dat in 1648 een meningsverschil ontstond of het huis Alerdinck wel als havezate geclassificeerd kon worden, zal hem hebben doen besluiten een nieuw huis te bouwen omgeven door een indrukwekkende aanleg. Deze wordt getoond op het oudste kaartje dat van de Alerdinck te vinden is. Het wordt bewaard in het Rijksarchief te Arnhem.

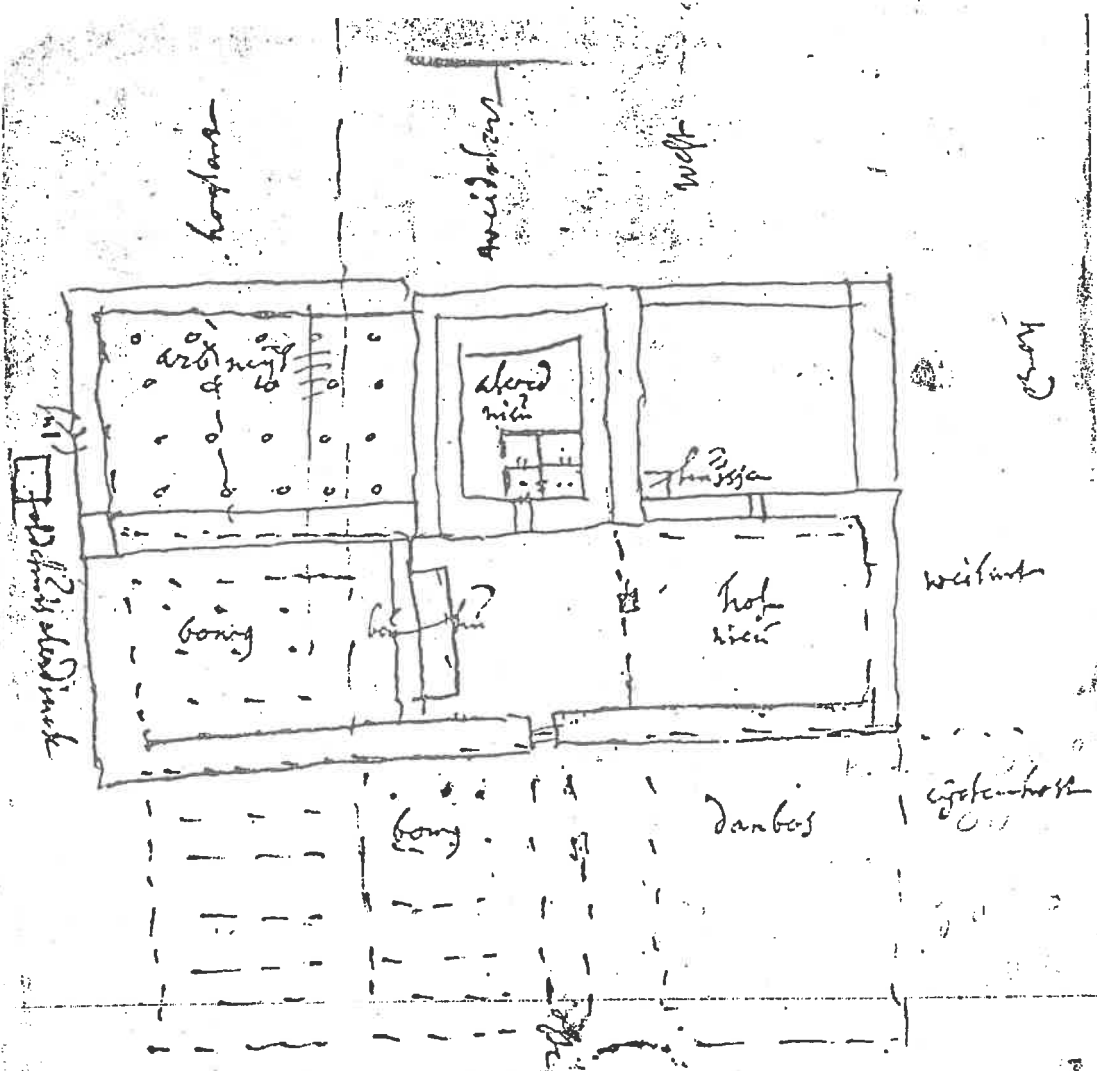
De indeling in vierkanten, door water omsloten en de toegangslaan die loodrecht op het huis staat, doen denken aan de terreinindeling rondom de 'ideale villa' getekend door Philips Vingboons, een beroemd Amsterdams architect. De bundel met gravures van zijn ontwerptekeningen werd gepubliceerd in 1648. Het was de eerste bundel van een Nederlands architect.

Wanneer met de bouw is begonnen, is onbekend. Het kaartje van de Alerdinck is schetsmatig getekend en onduidelijk. De eerste vraag doet zich voor bij het huis: is dat L-vormig, zoals Gevers en Mensema veronderstellen, of ligt het pal achter de brug en heeft het vier vertrekken waarvan de deuren getekend zijn? Dat laatste lijkt mij waarschijnlijker. Vervolgens weet men niet waar het water begint of ophoudt. Alleen bruggen maken duidelijk dat daar water gelegen moet hebben. Op het plein voor de gracht staat een bouwhuis, aan de overzijde een klein gebouwtje. Het bouwhuis lijkt wel twee maal zo lang te zijn als het huidige.

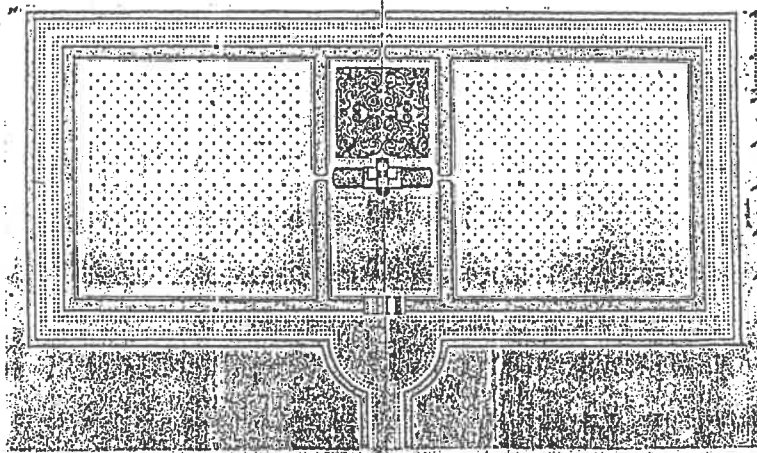
Achter het bouwhuis lag een rechthoekig perceel "bowg" bouwgrond; daarnaast ter hoogte van het huis, een rechthoek met vijf rijen van vier rondjes, vermoedelijk een boomgaard. (Omstreeks 1900 stonden hier fruitbomen.) Tussen de rijen door kon men naar het "olde huis Alerdinck" kijken. Achter het kleine gebouwtje aan het voorplein ligt de nieuwe hof, ongeveer de helft van de boomgaard. Door een sloot met brug is de nieuwe hof gescheiden van het aangrenzende vierkant. In de hoek daarvan staat een klein 'huysjen'.

Ten noorden en westen van het omgracht terrein lagen weilanden, op de lagere gronden langs de Kolkwetering. Hier werd later de grote vijver gegraven. De hogere gronden werden gebruikt als 'hoylant' hooiland, en als bouwgrond ofwel bouwland. Aan de noordoost zijde lag een 'danbos' d.w.z. dennebos en een stuk 'eijckenhout'. Tot hoever de toegangsweg zich uitstreckte en of de Alerdinckweg al bestond valt met behulp van deze kaart niet uit te maken. Het is goed mogelijk dat de plaats van het huis mede werd

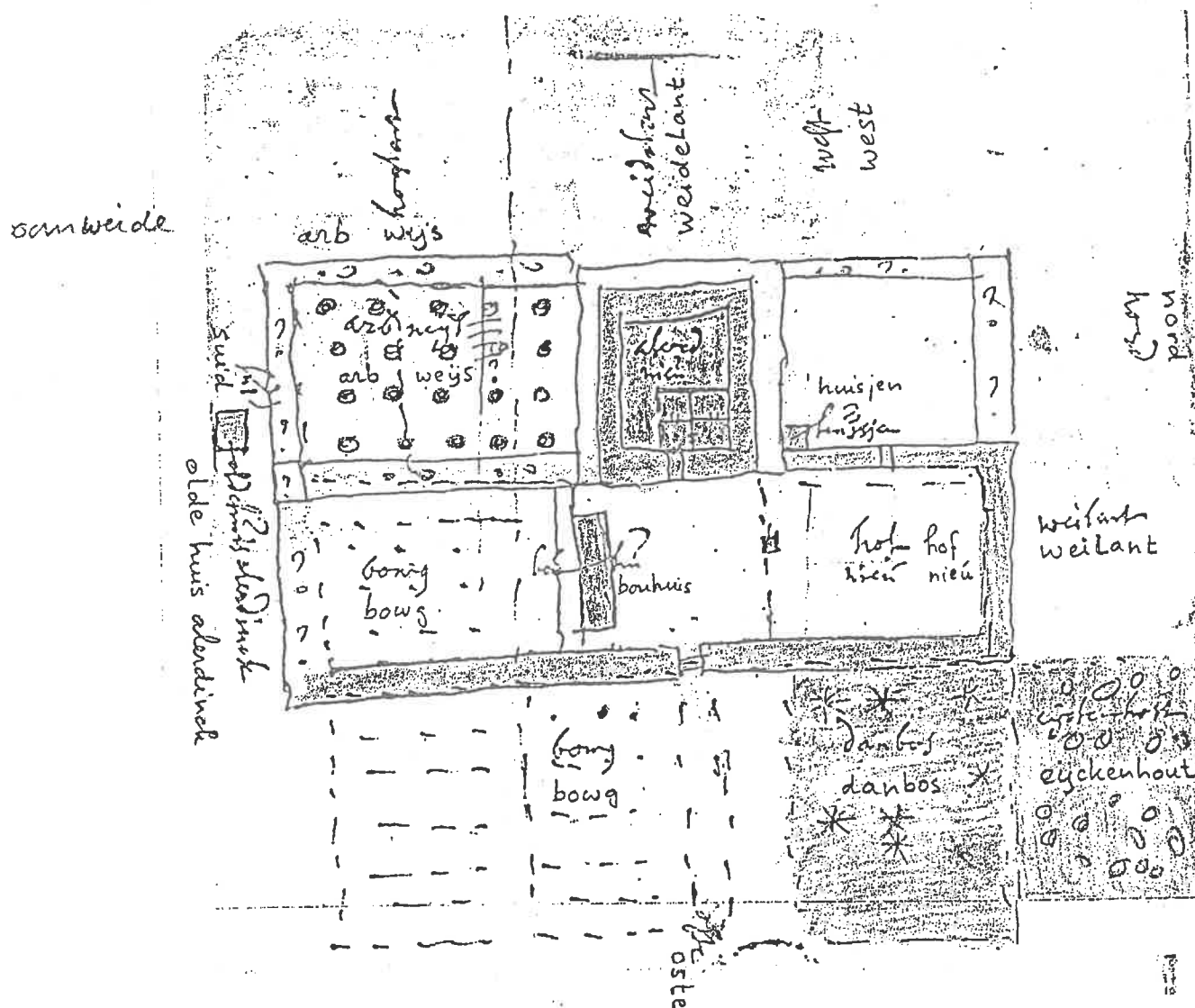
Mogelijk heeft Peter van Uterwijck meer geld besteed aan de bouw van het huis en de aanleg van het terrein, dan hij te verteren had. In 1680 leent hij f10.000 van zijn zoon. Bovendien moet de zoon in 1684 (het sterfjaar van zijn vader) beloven de resterende schuldeisers te zullen betalen. In 1719 wordt het huis vererfd, terwijl er nog f10.000 schuld op berust, dat besteed was aan "timmeren, graven van grachten en vijvers, leggen van hoven en plantasie".

Schetskaartje van de Alerdinck, na de nieuwbouw omstreeks 1680, getekend door Steven van Rhemen. Links is met 'oldt huis Alerdinck' de oude huisplaats aangegeven.

Ontwerp terreinindeling rondom 'ideale villa', Ph. Vingboons, 1648.

Schetskaartje van de Alerdinck, na de nieuwbouw omstreeks 1680, getekend door Steven van Rhemen. Links is met 'oldt huis Alerdinck' de oude huisplaats aangegeven.

3. De zichtlaan

De volgende kaart is die van 1783 door H. van Hooff, opgemeten tussen 1773 en 1779. Op deze militaire kaart zijn de overgangen tussen hoog en laag land aangegeven. Ook de toegangswegen zijn er goed op te zien. De indeling van het terrein direkt rond het huis is echter onbetrouwbaar. Dergelijke details hadden geen strategisch belang en werden op stereotype wijze weergegeven.

Opvallend is de laan in de as van het huis. Deze verbond de Alerdinck met de boerderij Groot Alerdinck. De Kromme Allee fungeerde als hoofdweg. Ten zuiden daarvan lag een weg naar de Kolk. De Zandsteeg, de latere Zuthemerweg bestond toen nog niet. Hij werd aangelegd tussen 1779 en 1812, precies op de scheiding van droge en natte gronden (zie kaart).

Ten zuiden van de Kromme Allee lag een bos dat voor die tijd groot genoemd kan worden. Een ander bosje lag bij de boerderij die in 1759 gebouwd zou zijn, maar nog niet op deze kaart staat.

Het dennebos en eikehout uit 1680 is inmiddels van de kaart verdwenen.

4. Landschappelijke aanleg, tussen 1797 en 1807

De kadasterkaarten van Zwollerkerspel (1812) en Heino (1818) laten opeens een hele nieuwe situatie zien. Tussen 1783 en 1812 heeft de verandering van het terrein in landschapsstijl plaats gevonden. Algemeen wordt verondersteld dat Bernardus Josephus van Sonsbeeck zorgde voor de landschappelijke aanleg. Hij werd in 1797 eigenaar van Den Alerdinck. Stukken betreffende de opdracht of uitvoering van werkzaamheden zijn echter niet gevonden. Zijn archief is grotendeels vernietigd.

Zijn voorganger Derk Frederik van Voorst tot Bergentheim woonde op de Alerdinck van 1770-1790 (zie omschrijving van zijn aankoop in de bijlage). Heeft hij misschien opdracht gegeven tot de landschappelijke aanleg met de grote vijver? Dat zou dan gebeurd moeten zijn tussen 1779 en 1790, een periode waarin veel vooraanstaande parken in Nederland werden aangelegd; maar nog meer volgden er later. Bovendien verwacht men niet dat iemand op oudere leeftijd - een tien jaar voor zijn overlijden in 1790- nog op zo grootse wijze zijn tuin verandert. Het is (volgens Jhr A.J. Gevers, werkzaam in het Rijksarchief van Overijssel) ook niet erg waarschijnlijk dat hij het terrein in landschapsstijl liet veranderen. Hij was namelijk niet rijk. Zijn erfgenamen zullen dat zeker ook niet gedaan hebben.

Dus toch B.J. van Sonsbeeck. Wie was hij? Wat deed hij behalve "rentenier" zijn? Waar kwam het geld vandaan, dat hij nodig had om Den Alerdinck, de Kolkhof en De Gunne te kopen? Geboren te Zwolle in 1772, zoon van Alexander van Sonsbeeck en Anna van der Veen, trad hij in 1795 in het huwelijk met mej. M.E. Heerkens. Het is niet onredelijk te veronderstellen dat hij het kapitaal voor de aankoop van de Alerdinck wel van zijn ouders gekregen zal hebben.

"1797. Den 8 october. Maakt B.J. van Sonsbeeck bekend dat hij op den 6 September laatstleeden van dHr W.S. van den Gronden namens den Erfgenaamen van de Heer van Voorst heeft aangekocht Den Alerdink gelegen in het Carspel Dalfsen voor een Somma van sestien duysent een hondert en vijf en twintig guldens, seggen f16125-.-." (RAO, Schoutambt Dalfsen, inv.nr.56, fiche 1)

Volgens Grootenhuis (zie literatuur) was hij marktrechter van de Marke Lenthe, waar de Alerdinck onder valt. Het kadaster vermeldt "rentenier", een voor die tijd heel gebruikelijk 'beroep' voor een landgoedeigenaar. Dat deze jonggehuwde zich een park van allure laat aanleggen, is niet verwonderlijk.

In het park is met name de grote vijver opmerkelijk. Aanvankelijk kwam het mij vreemd voor dat de armen van deze vijver geheel naar het noorden georiënteerd lagen. Al snel meende ik een verklaring te vinden in de scheiding van de droge en de natte gronden. Een vijver graven door de natte gronden langs de Kolkwetering leek logisch. Maar bij herhaalde bestudering van de kaart van 1783 bleek de zuidelijke kant van de vijver helemaal niet te liggen op de scheiding van de droge en de natte gronden. Het grootste deel van de vijver is gegraven door de hogere zandgronden en het

uitgegraven zand grotendeels op de 'koepelbelt' gestort. Een betere verklaring voor de eenzijdige uitgraving van de vijver is gelegen in het feit dat B.J. van Sonsbeeck pas in 1807 het eigendom verwierf over de gronden ten zuiden van de vijver, nl de bouwlanden, hakhout en het opgaande bos dat behoorde tot de boerderij die daar tot 1970 stond. (Deze boerderij hoorde tot 1807 tot het eigendom van de Kolkhof.)

Deze conclusie brengt ons ook nader tot de datum van aanleg van het landschapspark. Kon dit aanvankelijk gedateerd worden tussen 1783 en 1812; nu is die tijdspanne teruggebracht tot tussen 1797 en 1807.

Het is niet bekend wie de architect was van deze grootse aanleg. Door Van der Wijck wordt Zocher genoemd als waarschijnlijke ontwerper, maar een reden is daarvoor niet gegeven.

Zou het niet even goed Jacob Otten Husley kunnen zijn, de architect die in 1789 een ontwerp voor Windesheim maakte? De ontwerptekening daarvan is helaas verloren gegaan, maar de uitgebreide toelichting bij die tekening is bewaard gebleven in het Rijksarchief van Overijssel.

Hij schrijft dat het van belang is de breedte van de vijver niet egaal te maken en de oevers op de nauwste plaatsen steiler, op de wijdeste plaatsen vlakker en breder. De oever wordt "langs het gras met boomen hier en daar bezet, op ongelijke, en ruime afstanden van een, alle stamboomen hoog opgaande als Linden, Carstanje, en andere, opdat men onder derzelver takken onbelemmerd kan doorgaan, en dezelve in de wandeling, het gezigt niet belemmeren. Aan de stammen worden Stokroozen, zonnebloemen, roozen &c geplaatst, dog niet aan alle, om de Eentonigheid en Eenzelvigheid te menageeren welken in dit werk alles bederven.

Alles moet met menagement, en smaak geschikt worden en de Natuur voorstellen, die hier en daar door de Kunst een weinig schijnt geholpen te zijn.

De Bosquetten ter weerzijde van den Slinger Vijver moeten van Elzen, Eiken, en ander hakhout zijn, waar in bijzonder geobserveert moet worden het verschil van groen en derzelver kleur; ieder Bosquet moet dus van verschillend hout zijn dat daar't best wil groeyen. Haagen komen er geheel niet te pas, en in de Bosquetten worden differente opgaande boomen hier en daar gezet als Larix, Populieren, Dennen, enz. op stam."

Husley beschrijft ook hoe de Chinese brug op Windesheim eruit moest zien. "Aan het end van de Slinger Vijver komt tegen over de Laan van de Ronde Kom een Chinees bruggetje tot een passage, heel ligt en teer gemaakt met een Ronde toog [tekening] op deeze Wijze, en Wit geschilderd."

De indeling van het terrein en de grachten rond het huis Windesheim zijn goed vergelijkbaar met de situatie op de Alerdinck. Achter het vroegere huis van Windesheim ligt een vijver. Deze vormt geen eenheid met de gracht om het huis, zoals op de Alerdinck. Een punt van overeenkomst is de berg met koepel die de centrale zichtas flankeert. Verder ligt

met koepel die de centrale zichtas flankeert. Verder ligt in beide parken een deel van de vijver pal onder de berg. Beide parken bieden op verschillende plaatsen uitzicht op het landschap buiten het park. Windesheim heeft daartoe een heuveltje langs de rand van het bos, waarover een beukenlaan leidt.

Ook op de Alerdinck heeft men heuveltjes opgeworpen, echter niet langs de rand van het park. De vijverpartij op de Alerdinck is grootser van opzet, ondanks dat het terrein kleiner is. Gezien deze stijlverschillen lijkt mij Zocher sr waarschijnlijker als architect, maar misschien heeft Husley zich inmiddels verder ontwikkeld. Het verschil in ontwerp is echter ook terug te brengen op het gegeven dat op Windesheim reeds een geometrische aanleg aanwezig was met rechte lanen, sloten en waterkommen, terwijl de landschappelijke aanleg van de Alerdinck in het bouwland werd gepland. Tevens zal de andere grondsoort -overwegend klei op Windesheim, zand op de Alerdinck - sommige aspecten van het ontwerp hebben beïnvloed.

Het is opmerkelijk dat in tegenstelling tot de meeste landschapsparken de vijver op de Alerdinck geen eiland heeft. Het water is echter zo knap en onvoorspelbaar vorm gegeven dat men een variatie-element als een eiland niet mist. Behalve een Chinese brug, was er een drie-armige brug, die drie verschillende oevers met elkaar verbond. Omdat hij wat verderop in het park ligt en er reeds een Chinese brug aanwezig was, is het waarschijnlijk dat het een rustieke brug was, vergelijkbaar met die op de Freylemaborg te Slochteren (zie foto).

Kaart van het gebied rond de havenzate
'Aeldering', Alerdinck, bij Heino,
door H. van Hooff, 1783.

5. De ingenieur 1868-1916

In 1868 werden de eigendommen van wijlen Mr H. van Sonsbeeck door de erven in openbare veiling gebracht. De diverse veilingstukken over Den Alerdinck, de Kolkhof en de Gunne omvatten tientallen pagina's. (zie een gedeeltelijke transcriptie in hst.7.) De veilingstukken bleken heel nuttig te zijn om meer te weten te komen over het gebruik van de diverse terrein-gedeelten en hun namen (zie kaart met namen).

Wat in 1680 de nieuwe hof heette, de plaats van de boomgaard, is inmiddels de oude hof geworden, terwijl de tuin binnen de gracht ten zuiden van het huis in het veilingstuk van 1868 de nieuwe hof wordt genoemd. Merkwaardig is de begroeiing van de oude hof: op de plaats van de huidige boomgaard was een "esschen- en peppelen-plantsoen"; in de nieuwe hof vond men beuken en eikenplantsoen. Dit laatste is minder vreemd, want past in de landschapstijl die in een groot deel van de nieuwe hof was aangelegd. Bij de tuinmanswoning, d.w.z. de boerderij in het bos, lag een bosje akkermaalshout.

Eiken en beuken vormden het merendeel van het hout. Percelen met dennen, linden, lindelannen, komen ook veel voor. Acacia's (*Robinia pseudacacia*) komen voor in delen van percelen, evenals hulst, berk, esdoorn, peppel. Populieren en esdoorns komen sporadisch voor in het Engelse werk. Een larix, een kastanje, een tulpboom worden genoemd en zijn dus gebruikt als solitair.

De koepel werd voor afbraak verkocht.

"Alle beelden, vazen en verdere ornamenten met de voetstukken en fundamenteen, alle steenen palen en de bloemen die in potten staan worden gereserveerd."

Kennelijk waren op de plaats veel beelden en andere ornamenten aanwezig. Deze werden tijdens de veiling door de zes erfgenamen van Van Sonsbeeck niet verkocht en zijn dus vermoedelijk door hen van de plaats verwijderd.

Op de veiling werd C.W. Baron van Dedem eigenaar. Van Voorst bood op de veiling voor het huis en een stuk park f30.000. Van Dedem bood f 30.500 en verwierf zo Den Alerdinck, waar hij aanvankelijk niet blij mee was. Zoals blijkt uit advertenties in de Oprechte Haarlemmer Courant heeft hij overal elders rondgekeken voor de aankoop van een buiten (mededeling Gevers). Coenraad Willem van Dedem (1832-1916) was oudste zoon, als kind opgegroeid op Huis Den Berg. Hij was ingenieur en niet zozeer geïnteresseerd in het bezit van land.

Alle hout was tijdens de veiling op stam verkocht. De gehele plaats zou zijn kaal gekapt, ware het niet dat Van Dedem na aankoop van het huis en het park aan de kopers van bomen vroeg om ze aan hem over te doen.

In 1868-'69 bood Van Dedem zijn pas verworven bezit weer te koop aan. De plattegrond en archiefstukken ten behoeve van

de verkoop bevinden zich in het Van Dedem archief op de Kolkhof. De verkoop echter ging niet door. Van Dedem bleef te Zwolle wonen, nadat hij had berekend dat het leven op Den Alerdinck hem meer zou kosten dan in de stad (zie archiefstuk). Toch verhuurde hij Den Alerdinck niet.

Van Dedem heeft wel veel over Den Alerdinck nagedacht.

De weerslag van zijn gedachten vindt men in vele archiefstukken van zijn hand: overwegingen hoeveel duurder het was op de Alerdinck te wonen dan in Zwolle; overweging om de muren om het huis af te breken tot de bodem van de gracht; tekeningen en uitvoeringsplan voor het brugje in de Nieuwe Hof. Een van de stukken is dateerbaar: 1874. Vele lijken met elkaar verband te houden. Bij alle berekeningen over het dempen en het graven van grachten of sloten is niet geschreven wat het doel van de exercitie zou zijn. Ik krijg de indruk dat er weinig van is uitgevoerd en dat is maar goed ook. Er zou bv. grind worden afgegraven van een hoogte bij de Chinese brug, ten behoeve van het dempen van een oud grachtje. Overwogen werd grond onder het esseplantsoen af te graven, evenals onder de Nieuwe Hof. Ontzanding van de koepelbelt werd eveneens overwogen.

Het is mogelijk dat in die tijd de sloot gedempt is die de scheiding vormde van de gemeente Zwollerkerspel en de gemeente Heino. Toch staat deze op de kadasterkaart van 1880 nog aangegeven als in 1812.

Naar aanwijzing van Van Dedem werd een kettingbrug gebouwd en een neogotische voliere, beide in de Nieuwe Hof (zie foto's). De voliere bestaat niet meer; paaltjes en kettingen van de brug zijn nog de originele.

In de Nieuwe Hof stond een "Wellingtonia" en een "cederbosch".

Voorts noemt hij de "Goudvischvijver", het geïsoleerde vijvertje bij de "Chinese brug".

Zoon Godert Willem Theodoor baron van Dedem erfde de Alerdinck (1916-1949).

In 1931 liet hij een arm van de vijver doortrekken naar de Wetering. Het gaat om het vijvergedeelte waar de Chinese brug over lag. Hij zal begonnen zijn met de aanplant van produktiehout: o.a. larix.

Inkate en Veiling

van het

Landgoed

de Alerdinch

naar

de Erven

van den Heer Mr. H. van Sonstbeck

N°. 1705, - 1710 en 1711

Proces-Verbaal

van

Verkoop van Boomen

op het

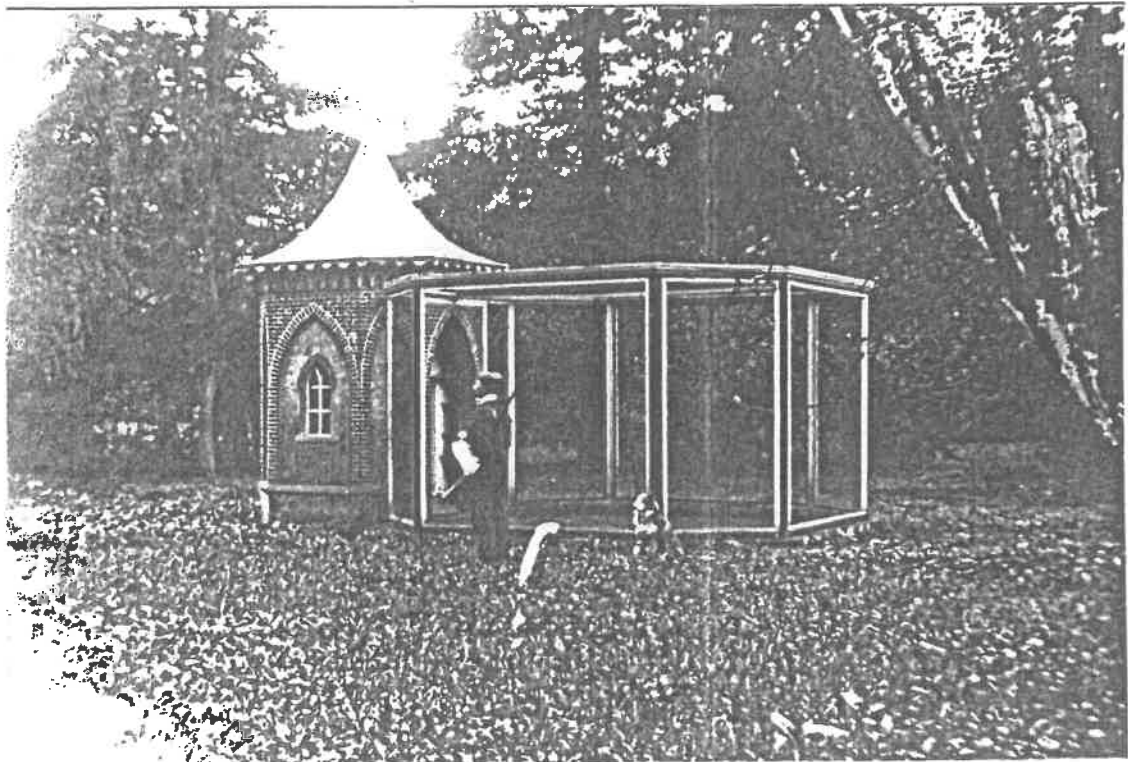
Landgoed de Alerdinch
ander Heino

N°. 1700

Vermeer van die 1221 h. al lapafo. 20 is	Costa f	9 50	00
Werkkosten van de overblijfselen, ± 50.	f 244.00		
Randje af 10.00 is	45.00	2 09	00
Steenen te graven gemaakt by de hand van de M. lapafo. 10		0 2	00
Over het de dampen gedeelte 0263 te veranderen lapafo. 10		0 2	00
Steenen te graven gemaakt by de hand van de M. lapafo. 10		46	00
Dampen van het andere ook 460 h. al af 10.00		46	00
Chambray van de onderbuis lapafo. 10	f 120.00		
Vermeer van de lapafo. 10	20.00		
Poldevan van de lapafo. 10	50.00		
Watermolen lapafo. 10	50.00	2 40	00
		1943	00
Costa f opbrengst steen van de M. lapafo. 10	f 150.00		
Vermeer met de kosten van afbreken van de M. lapafo. 10	100.00	4 00	00
M.B. De M. lapafo. 10 met de kosten van de M. lapafo. 10			
is al handig kunnen lapafo. 10 van de M. lapafo. 10			
al ook van de M. lapafo. 10 van de M. lapafo. 10			
		1343	00

laattevermeldde grachtje gerekend maats 1000
op f 0.12 p. kub. al. bedrukkend dat f 57.50.
In hand. gewalleg komt achter het watermolen, ook van
de M. lapafo. 10.

M.B. Volgens de lapafo. 10 met het onderken
nemen van grond f 0.90 p. kub. al. roed. 2000, het
vermeer van grond over 30 al f 0.10 p. kub. al. lapafo. 10
het vermeer van al 30 al f 0.10 p. kub. al. lapafo. 10
9 cent meer.

1931 C.W. van Dedem voor zijn volière

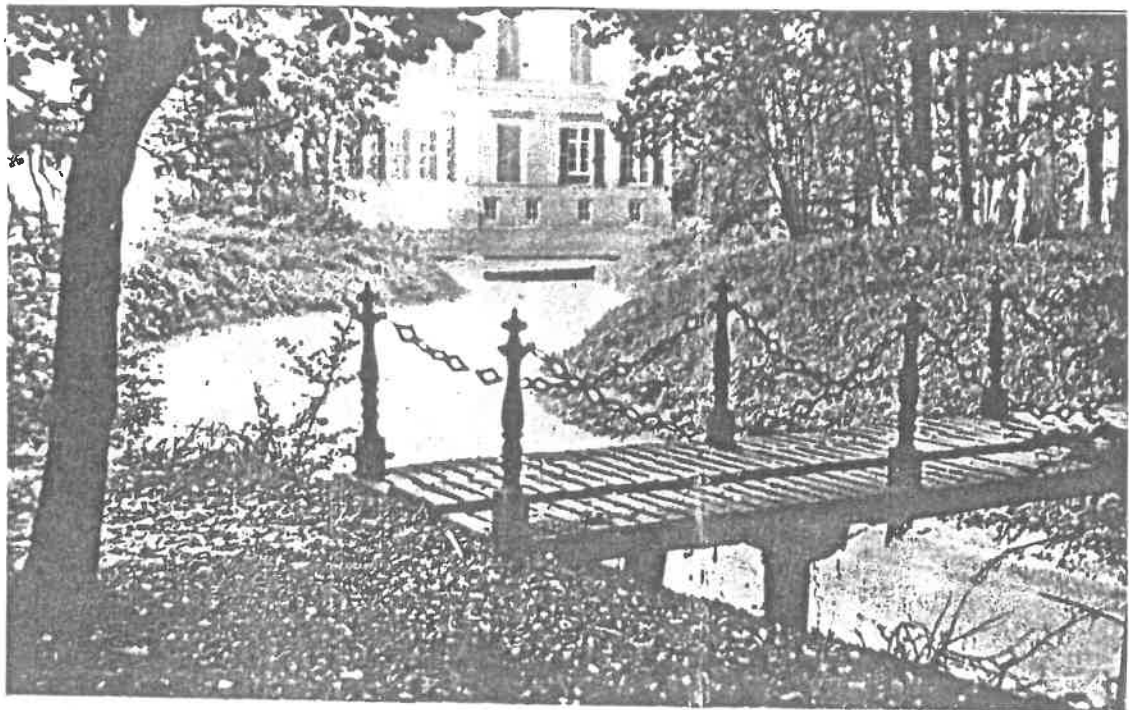
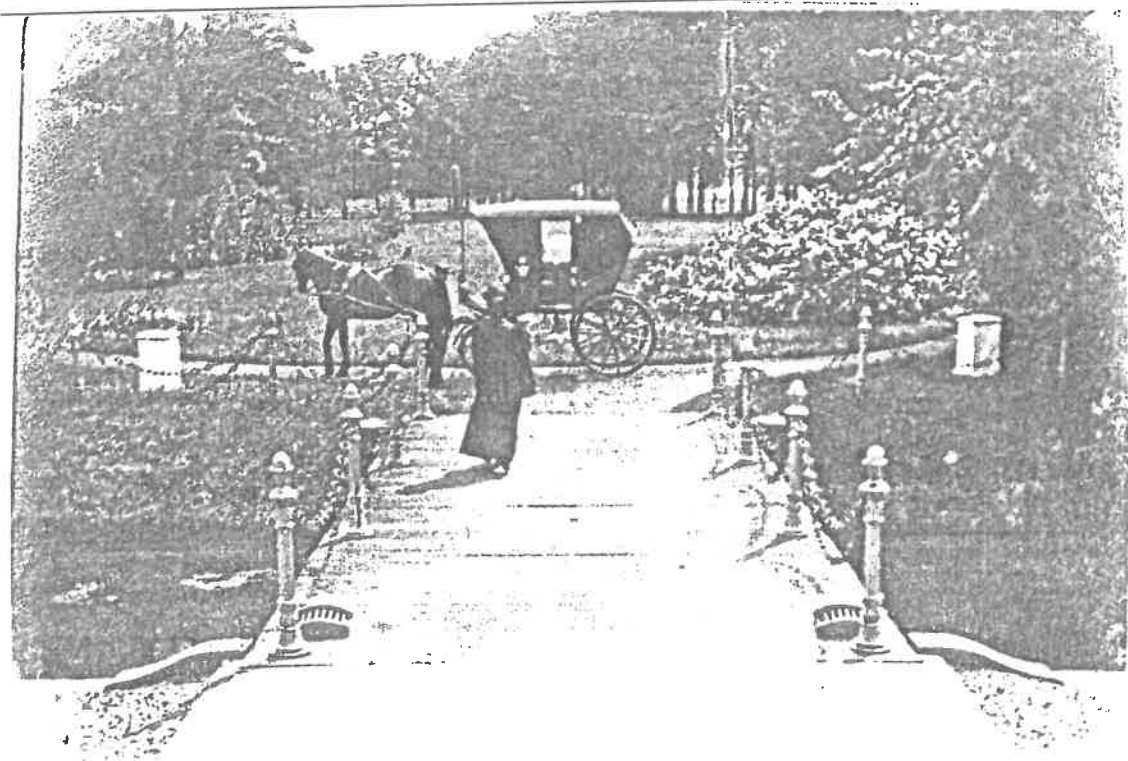
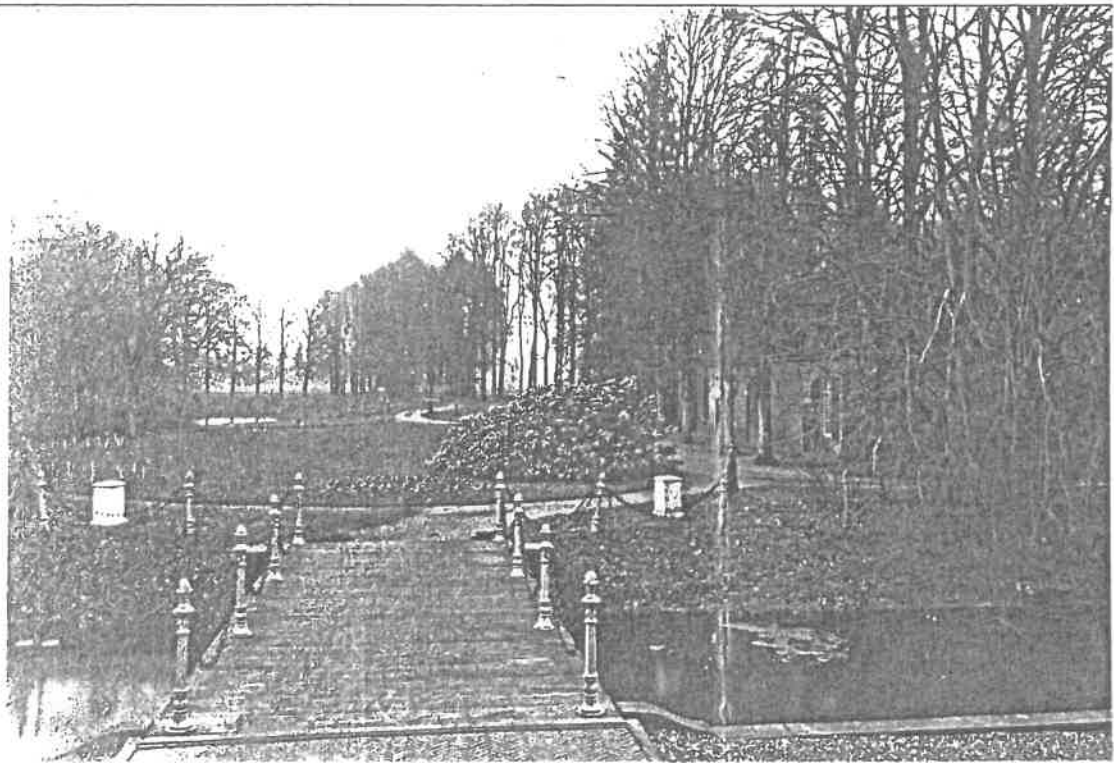
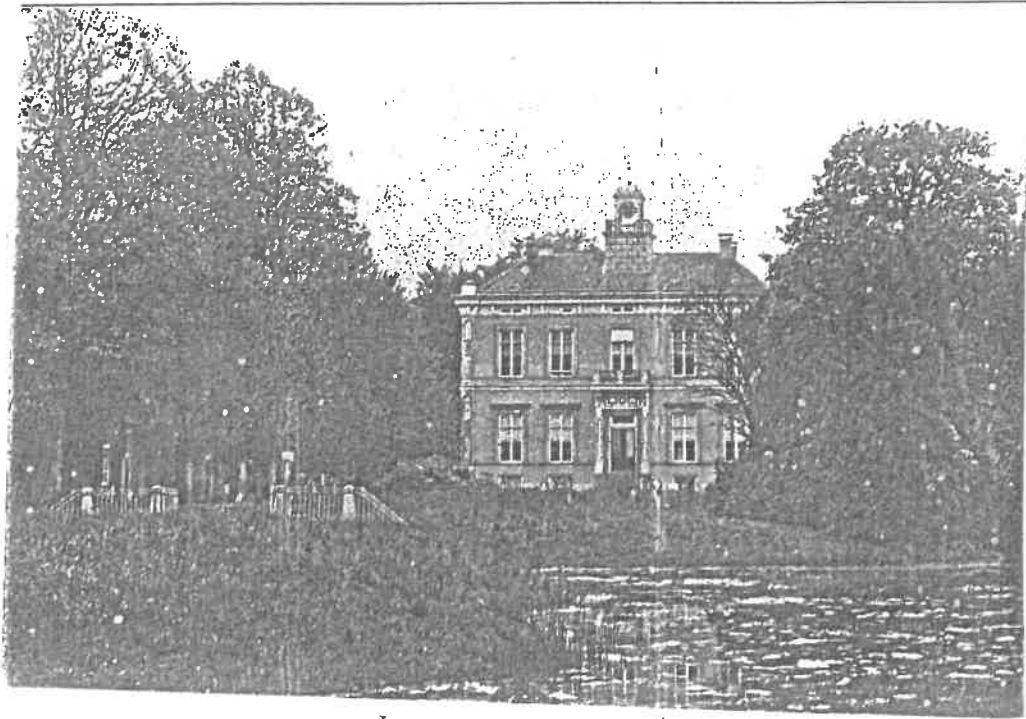
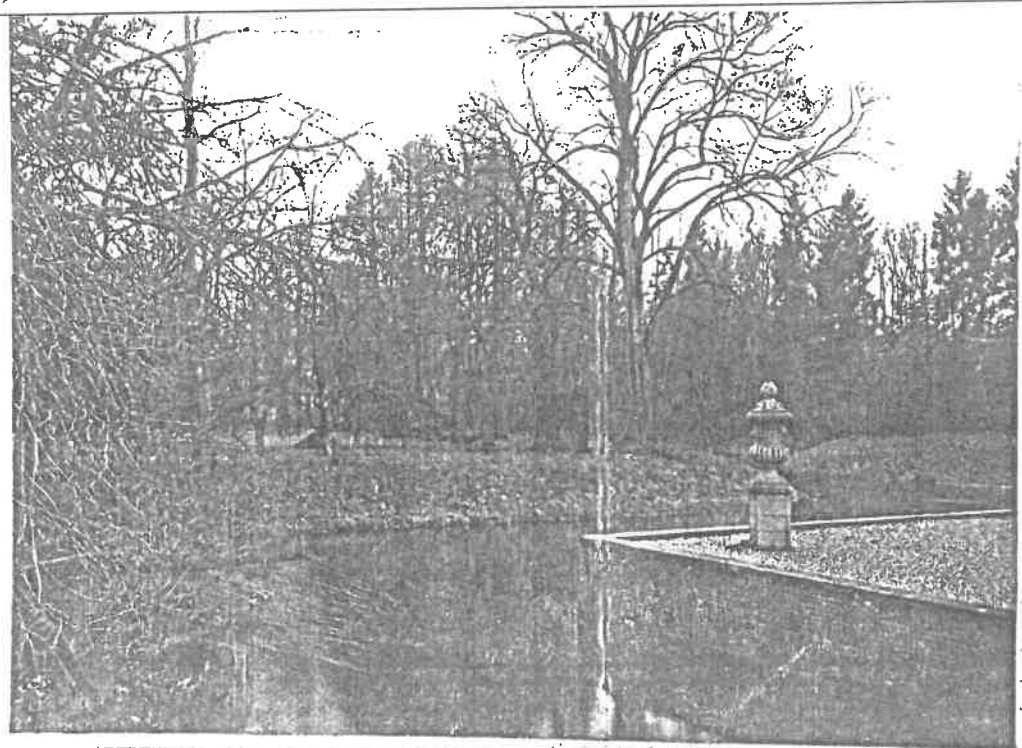
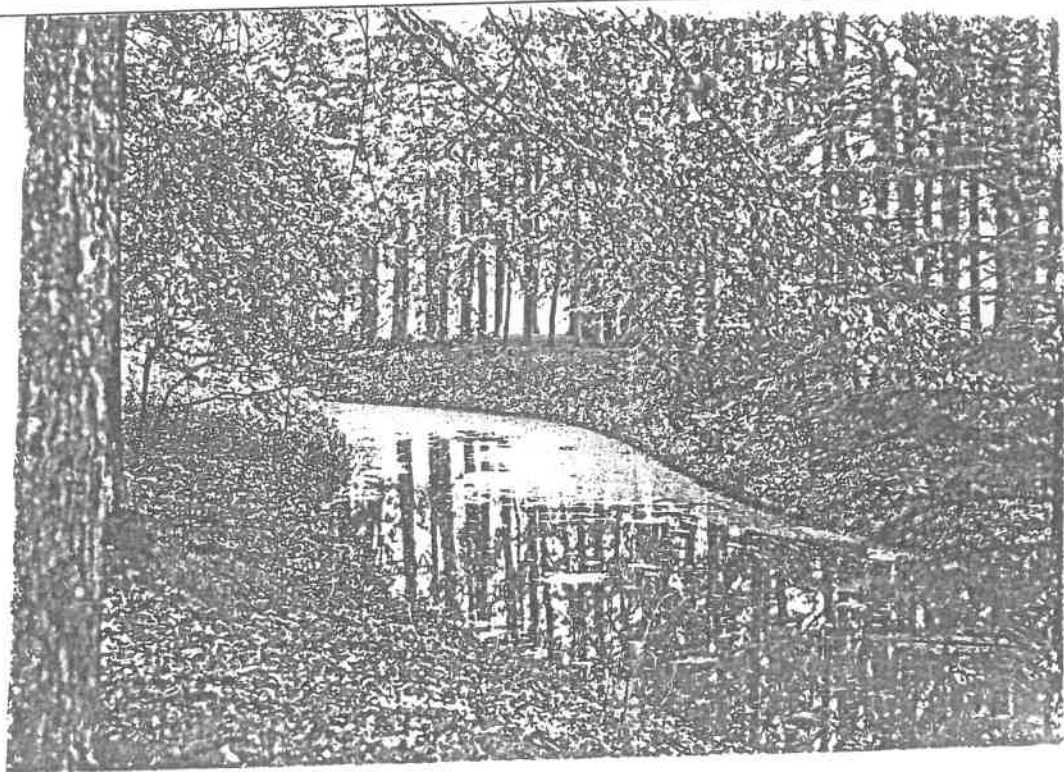
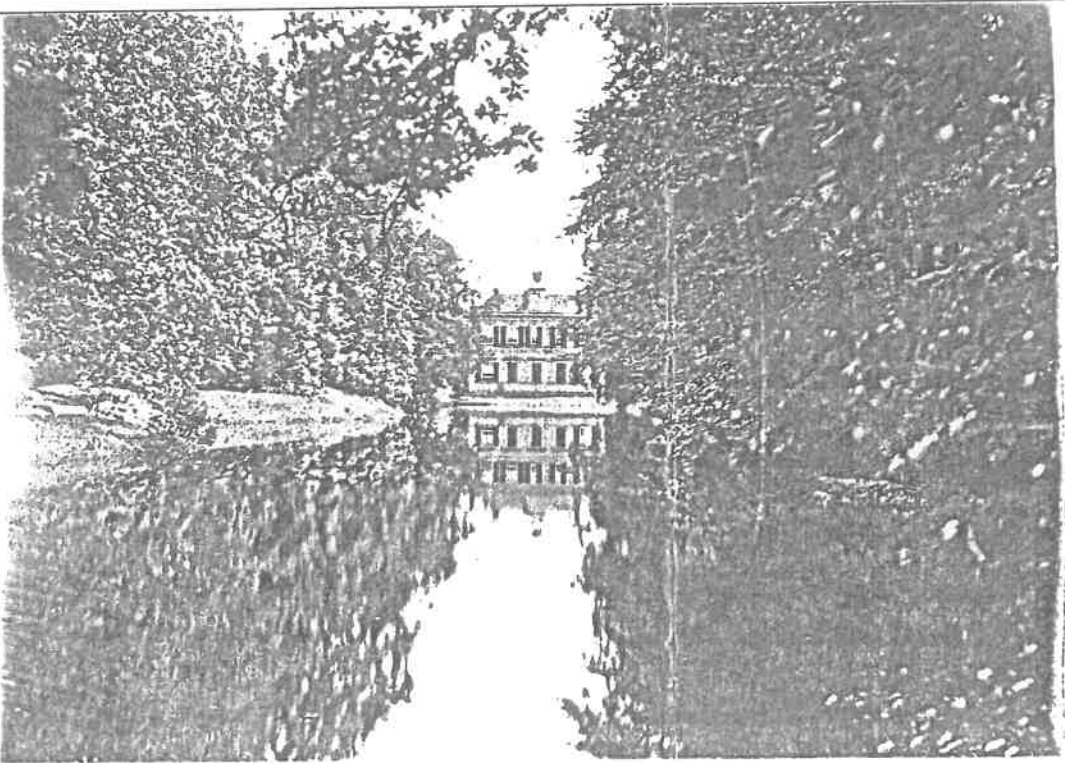

foto 1931, Kettingbrug

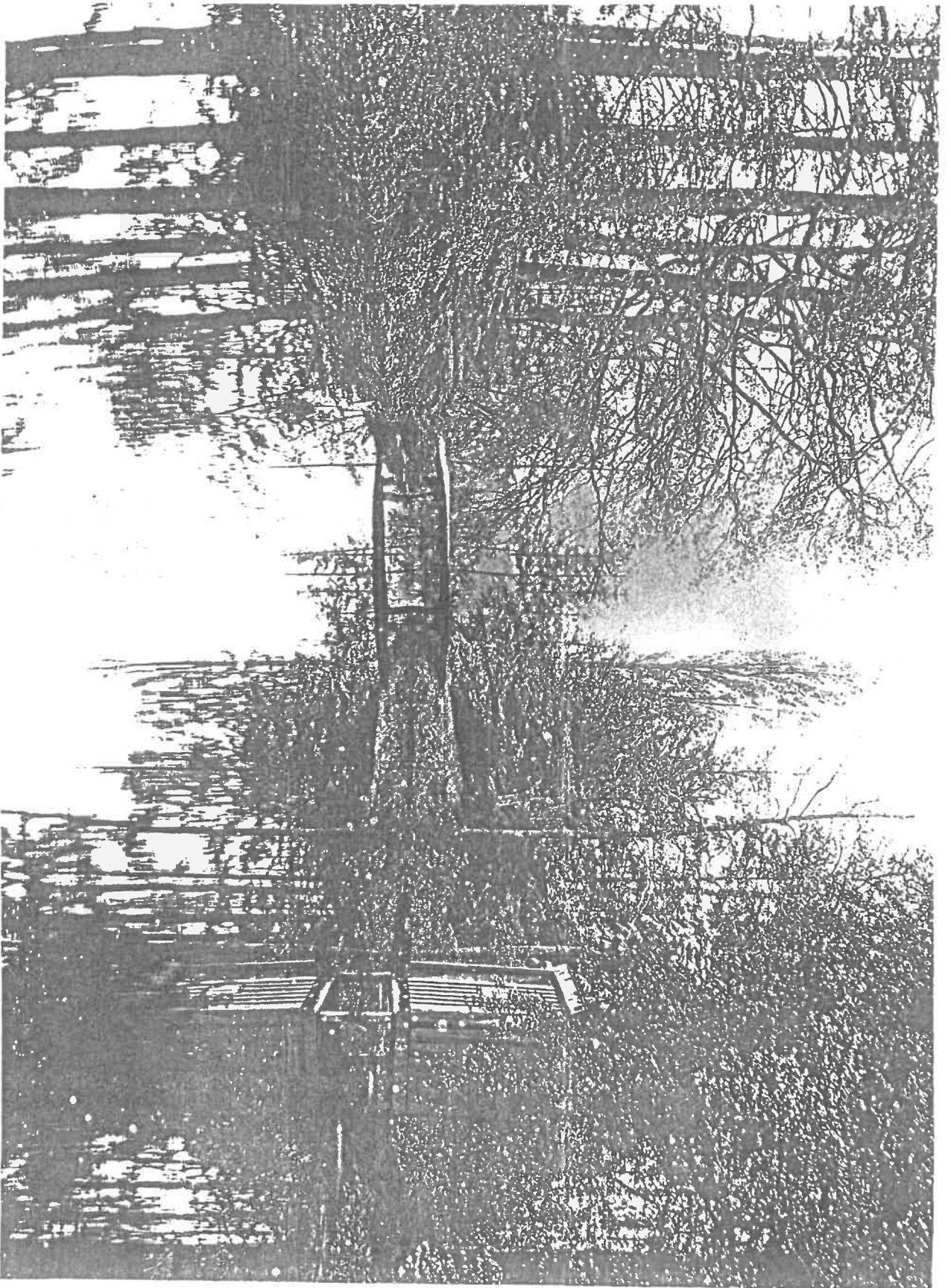

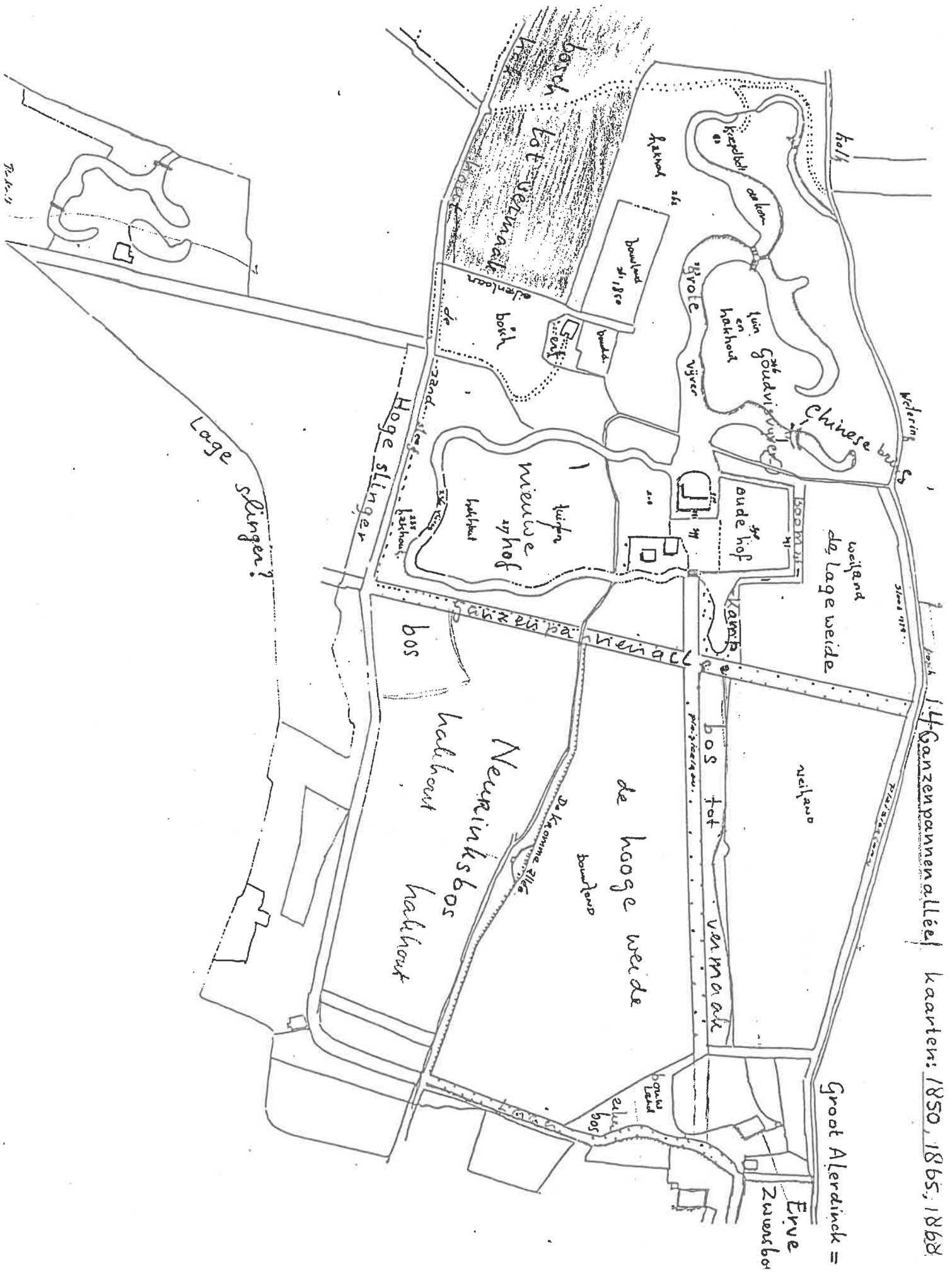

Badhuis en plaats van Chinese brug

Namen:

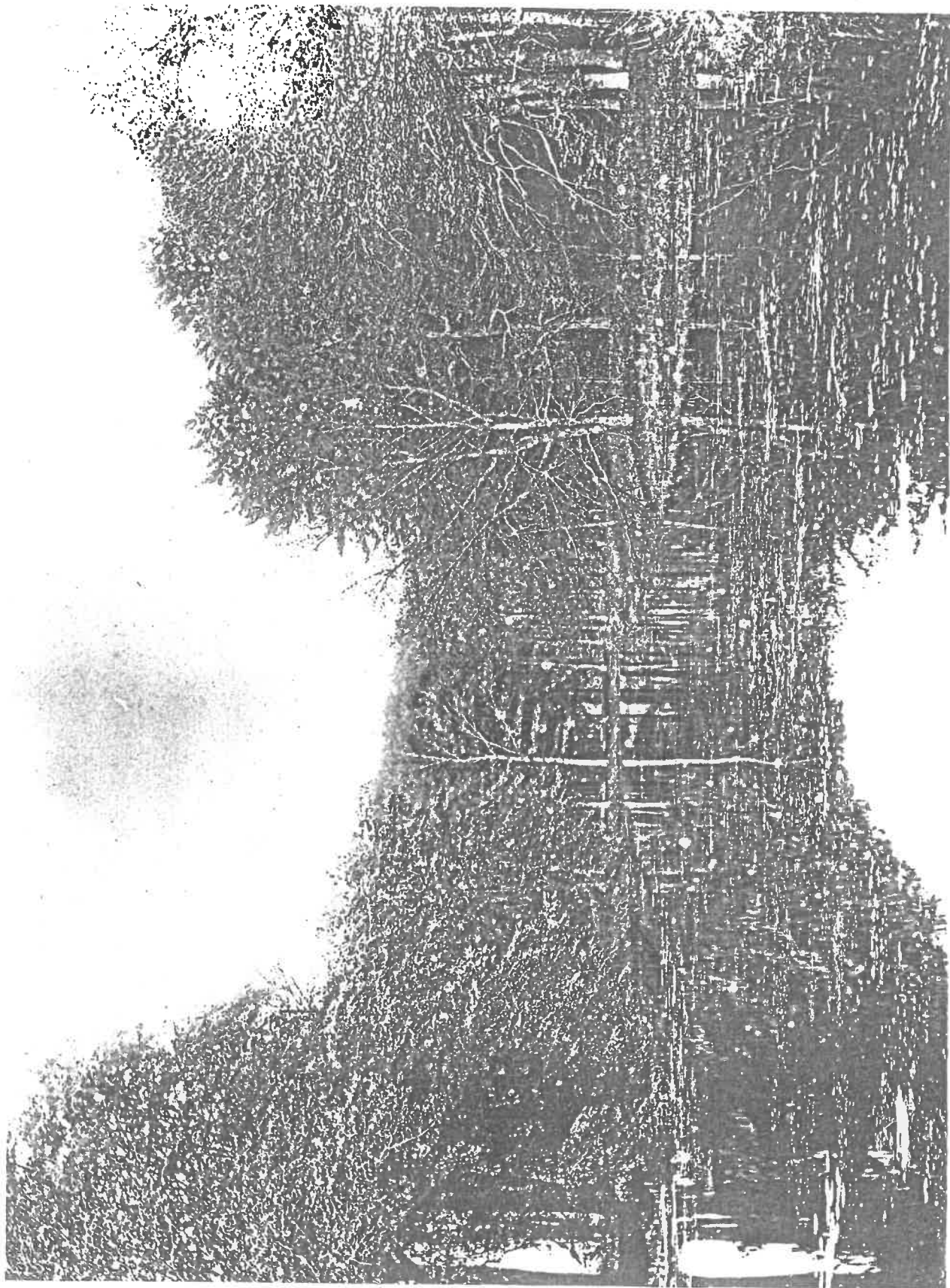

14 Ganzenpannenallee kaarten: 1850, 1865, 1868

Groot Alerdineck =

Eive
Zuwers

ca 1910

6. Diverse eigenaren, verschillende plannen

De erven van G.W.Th. baron van Dedem stichtten de NV. Landgoed Den Alerdinck. Het huis werd verhuurd aan de Hervormde Gemeente die het gebruikte als vormingscentrum.

1960 Plankaart opgesteld door iemand die als J.F.M. signeerde. Waarschijnlijk hoort bij dit plan een beschrijving, welke mij echter onbekend is.

Het eerste Beheersplan in het kader van de Beschikking Bos- en Natuurbijdragen werd opgesteld door Heidemij Nederland B.V. voor de periode 1 januari 1977 - 31 december 1982.

"Dankzij verbetering van de Kolkwetering, die gedeeltelijk de noordgrens van het landgoed vormt, is de ontwatering aanzienlijk verbeterd. Deze verbeterde ontwatering heeft wel eens nadelig effect op de waterstand in de grote waterpartij rond het huis den Alerdink."

Toen is kennelijk al schade van de lage waterstand geconstateerd.

Het plan vervolgt met de *"Doelstelling:*

Het beheer is er op gericht om het landgoed duurzaam in stand te houden. Binnen dit kader wordt ernaar gestreefd om het landgoed in zijn oude luister te herstellen. De houtproductie vormt eveneens een belangrijk element."

Dertien jaar later is goed te zien dat het streven naar houtproductie niet steeds goed samengaat met de doelstelling van instandhouding en herstel van het landgoed.

Volgens de beschrijving van het bos is men *"tijdens en vlak na de oorlog begonnen met de aanplant van meereisende naaldhoutsoorten, vooral lariks."*

"Aangezien de leeftijdsopbouw zeer onregelmatig is en een begin gemaakt moet worden met de verjonging van het parkbos zal er meer geveld moeten worden."

Eindkap was gepland voor eiken en beuken (55-60cm diameter) en acacia (25-30 cm diameter), de maatgevende bomen van het parkbos. Er zal inderdaad flink gekapt zijn gezien het oordeel van H.W.M. van der Wyck (p.133):

"Op De Alerdinck was de waterpartij achter het huis wonderschoon, waarschijnlijk een schepping van Zocher, die onder B.J. van Sonsbeeck (overl.1858) tot stand kwam. Veel van zijn aantrekkelijkheid is echter ten gevolge van het kappen van het oude hout verloren gegaan."

Onder Lurvink die veel met buitenlanders - Russen - omging, moesten huis en tuin een status krijgen als nooit tevoren. Hij liet in 1985 het deel van de gracht dat door de oprijlaan sneed, dempen en een nieuw stuk gracht graven langs de oprijlaan. Daardoor kreeg de oprit water aan weerszijden. In plaats van het lage hek met hartstenen palen bij de brug over de gedempte gracht, werd een hoog hek uit Frankrijk geïmporteerd dat dichterbij de Alerdinckweg werd geplaatst.

In 1984 werd een beheersplan met bijbehorende kaart gemaakt door Van den Ende Swinkels, buro voor tuin- en landschapsarchitectuur te Heino. De stroken langs de waterpartijen werden beschouwd als "parkaanleg van voor 1800 door Zocher sr". De rest werd bosbouwkundig beheerd volgens een indeling in bosvakken. Zo werd de scheiding park - produktiebos verder doorgevoerd.

7. Documentatie

Helaas is van de belangrijkste periode, namelijk die van de landschappelijke aanleg onder B.J. Van Sonsbeeck tot dusver geen documentatie gevonden.

Kaarten

Ca 1680 Schetskaartje van de Alerdinck getekend door Steven van Rhemen omstreeks 1680, Rijksarchief Gelderland (RAG) te Arnhem, Collectie van Rhemen, hs. 22.

1783 Kaart van de IJssellinie, verkend 1773-1779, getekend door H. van Hooff, 1783, 1:14.400, wegen oranje gekleurd. Algemeen Rijksarchief (ARA) te 's-Gravenhage OSK Y11G1

1812 Kadastrale Minuutplan Gemeente Zwollerkerspel, sectie I vierde blad, opgemeten door C.Knoop jr, 1812. Rijksarchief Overijssel (RAO) te Zwolle. Hierop is de helft van het terrein gekarteerd. De andere helft staat op de kaart van 1818.

1818 Kadastrale Minuutplan Gemeente Heino, sectie A derde Blad, door S. van Lith, 1818. Rijksarchief Overijssel.

1850 Chromo-topografische kaart 1:50.000 ARA.

1865 Topografische kaart, 1:25.000, Hattem nr 320, gekleurd.

1868 Kaartje van de Alerdinck, inkt, waterverf, door C.W. van Dedem, archief Van Dedem op de Kolkhof.

1880 Kadastrale Minuutplannen van de Gemeenten Zwollerkerspel (Sectie I vierde blad) en Heino (Sectie A, derde blad), RAO.

1883 Chromo-topografische kaart, 1:25.000

1931 Chromo-topografische kaart, 1:50.000.

1960 door J.F.M. Landgoed den Alerdinck - bosvakken, schaal 1:2500.

1977 "Overzichtskaart van het landgoed den Alerdinck" kaartje behorend bij het beheersplan door Heidemij Ned.bv.

1980 Waterschap Salland, 1:2500, "aan te kopen watergang langs de Alerdinckweg, het noordelijk deel richting tol.

1983 sept. E. Hof- de Boer, (Windesheim) Voorstel wijziging voortuin, 1:200. (Op de achterkant een voorstel voor het hek dat sterk lijkt op de huidige situatie. Belangrijke aanzetten tot de huidige situatie.)

1984 januari, Van den Ende Swinkels, Postma, voorstel betreffende bebouwing en parkeren

A 2 exemplaren,

B febr.'84, 1:500, drie verschillende ontwerpen.

1984, januari, Van den Ende Swinkels, Postma, omgeving huis, boomgaard en nieuwe hof, 1:500.

2: bestaande situatie + opnameplaatsen van foto's.

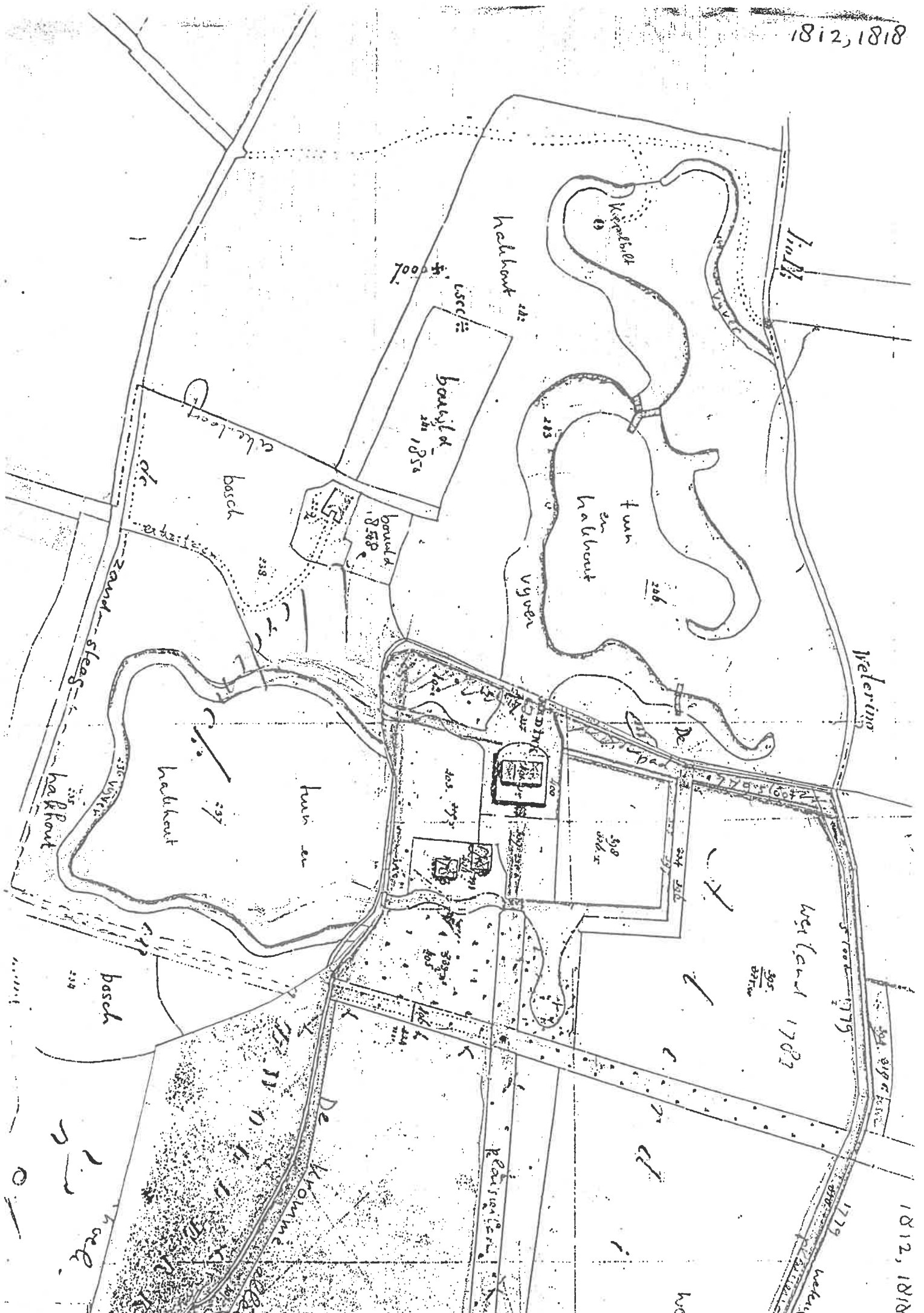
3: voorstel betreffende bebouwing en park. 2x.

1984, juni, Van den Ende Swinkels, J.H. Postma, ontwerp toegangspoort. P01, met besluit B&W 1985, P02 + 2 kopien.

1984, sept. Van den Ende Swinkels, twee kaarten behorend bij het beheersplan, 1:2000.

1812, 1818

Shahail nam
Aa to eva

give and take of
man & his environment

Ne 8th Ave Grant E 4 1/2 corner lot 30 San Williams
apartment building 10 ft.

a. Heerenhuis

L. Challen Voor Jaarwidscheur

Her Majesty's Secretary

My dears

C. G. St. John

W. Harrison

G. and M. Weilandt & 4 children

Mr. Bondeling met Jansz op 3

Grandchildren

C. Howard

L. Heersom

Mr. William McKinnon's book

Great F. 6 down

P. G. m. R. Engelsche, ver. Heng.

For the purpose of completing the

Howard Crawford

Colletes albicinctum - 50 specimens

By Robert J. Kennedy and Lawrence

11. *Artemisia* kept the dead hollows

1/2 bundles left for the morning

Bouwtekeningen

1984 mei restauratie bouwhuis, Jan Postma, bestaande toestand, 1:100. 01 2x (identiek).

1986 juni, Restauratie bouwhuis, Jan Postma, bestaande toestand 1:100, 02, 2x

idem 03, met het ontwerp naar de oorspronkelijke situatie, voor de stalramen.

1986, idem 04

1986, juli, Schutte en Partners, ontwerp.

Literatuur

Bieleman, J. Heino, een geschiedenis van mens en plaats, Waanders Zwolle 1980.

Gevers, A.J. en A.J. Mensema, De havezaten in Salland en hun bewoners. Alphen aan den Rijn 1983.

Grootenhuis G.W. "Den Alerdinck tussen Zandsteeg en Kolkwetering", Omheining: Contactblad van de Vereniging voor Heemkunde "Omheining" te Heino, nr 3 sept.1986.

Heidemij Nederland B.V. Beheersplan voor het landgoed "den Alerdink" gelegen in de gemeente Heino, eigendom van "Den Alerdink B.V." voor de periode 1 januari 1977 - 31 december 1982.

Schreier, D.M. van der, "De resten van de zeedijk van Bernard J. van Sonsbeeck rond Den Alerdinck: een monument". De Mars, Overijssels Maandblad, Nov. 1981 p.254,255.

Tromp, H, T. Henry - Buitenhuis (red.) Historische buitenplaatsen in particulier bezit, Het Spectrum Utrecht 1991.

Wyck, H.W.M. van der en J. Enklaar-Langendijk, Herinnering aan twee Overijsselse Buitenplaatsen: "De Alerdinck" en "Het Warmelo", Canaletto Alphen aan den Rijn 1982.

Wyck, H.W.M. van der en J. Enklaar-Langendijk, Overijsselse buitenplaatsen, Canaletto Alphen aan den Rijn 1983.

Archiefstukken, historische aantekeningen

(Kopie) Inventaris van het archief betreffende de Alerdinck op de Kolkhof. o.a. Verkoopcondities van 22 februari 1770.
1770 Akte van verkoop, 22 feb. in het Rijksarchief Overijssel

(RAO) Schoutambt Dalfsen inv.nr.11, fiche3:

"D.Fr. Baron van Voorst van Bergentheim en zijn Hoog Wel Ed. Geb. Erfgenamen, Het Huys en Havesate Alerdink met alle de daar onder gehorende Hoge en Lage Landerijen Opstaande Getimmertens en Houdgewassen, Regt en Gerechtigheden daar toe Gehorende Benevens het Erve Grood Alerdink, bomegert, bij Zwier Gerrits" [in gebruik].

1807 De boerderij in het bos met "onderhorige landerijen, bossen, akkermaalshout en opgaande boomen voor zoverre aan de Noordzijde van de Zandstege gelegen is" kon pas door Van Sonsbeeck aan zijn bezit worden toegevoegd na aankoop in 1807.

Rijksarchief Overijssel (RAO)

Notariele Archieven 1811-1905: archief 122, inv.nr 2256, nos 1705-1710 en 1711.

1868 16 september

"Inzate en veiling van het landgoed de Alerdinck voor de Erven van den Heer Mr. H. van Sonsbeeck."

Omschrijving van het te verkopen

[Voor kadastrumnummers zie "Plattegrond van den Alerdinck."] Het landgoed de Alerdinck insl[uitende] daarbij gelegene laage landerijen alles gelegen in de gemeenten Heino en Zwollerkerspel,

in de navolgende perceelen, als:

Eerste perceel. Het heerenhuis en de muren aan de gracht met de brug voor afbraak.

Het afbreken en vervoeren der afbraak moet geschied zijn voordien eersten October achttienhonderd negen en zestig, zijnde het als dan nog aanwezige verbeurd ten behoeve der verkoopers.

De kooper kan voor het plaatsen van de afbraak gebruik maken van het plein naar het bouwhuis, mits den kooper van het bouwhuis latende eenen ruimen rijweg naar en voor het bouwhuis en ruimen toegang naar de tuinen.

Bij verbeurte van afbraak wegens niet tijdige opruiming. hebbende de verkoopers nog twee maanden tijd om de verbeurde afbraak te doen vervoeren.

Inzategeld tien gulden, aanwijzinggeld twee gulden, kamer, huur en armengeld ieder een gulden

Tweede perceel. De tuinmanswoning voor afbraak. Het afbreken en vervoeren moet geschied zijn voor den eersten Mei achttien honderd negen en zestig op verbeurte als bij perceel een is bepaald. De kooper kan voor het plaatsen der afbraak gebruik maken van den omliggenden grond.

Bij verbeurte wegens niet tijdige opruiming hebben de verkoopers twee maanden tijd tot het vervoer der verbeurde afbraak.

Inzategeld twee gulden, aanwijzingsgeld, kamer huren en armengeld geene.

Derde perceel. De nooiberg bij de tuinmanswoning voor afbraak.

De verdere bepalingen van het tweede perceel zijn van toepassing. Inzategeld een gulden, kamerhuur, aanwijzing en armengeld geene.

Vierde perceel. De koepel in het Engelsche werk voor afbraak.

De bepalingen van het tweede perceel zijn van toepassing. [etc]

Vijfde perceel. De steenen muur om de broeierij met annexe gebouwen en broeibakken voor afbraak. [etc]

Zesde perceel. De grond waarop de gebouwen van het eerste en vijfde perceel staan, voorts het bouwhuis, de schuur, hooiberg, overdekte mestvaald, de oude en nieuwe hof met het water erom, de wandeling langs de Ganzepannenallee, de lage weide, het westelijke gedeelte, den baum?kamp naar het huis en de Ganzepannenallee van de Zandsteeg af tot midden naar de Hagemansweg, bij het kadaster bekend onder Heino in Sectie A nummer 395 weiland groot twee bunders vier roeden twintig ellen,

397 vijver tot vermaak, groot acht en twintig roeden zeventig ellen, 398 tuin groot zes en veertig roeden negentig ellen.

399 plein groot zestien roeden vijftig ellen. 401 erf groot acht roeden vijftig ellen. 403 tuin groot zeven en dertig roeden, 404 huis, schuur en erf groot vijftien roeden negentig ellen, 405

bosch groot een en vertig roeden zestig ellen. 406 hakhout [etc]

701 laan groot zijnde de beide laatste nummers gedeelten der Ganzepannenallee, van nummers 400 vijver het oostelijke gedeelte... van 387 laan, zijnde de Ganzepannenallee, het zuidelijk gedeelte groot van 396 laan, het oostelijke gedeelte tot aan de westelijke grens van de oude hof nummer 398.

van 705 laan, het gedeelte dat tegen 395, de lage weide en tegen nummer 701 ligt, van 704 ba?oum?land, het westelijke gedeelte groot ongeveer een bunder zeven en twintig roeden veertig ellen.

Onder Zwollerkerspel, in Sectie I nummers: 237 tuin en hakhout groot en van nummer 235 hakhout het oostelijke gedeelte, ten oosten en zuiden van de nieuwe hof nummer 237.....

[p.2] te zamen groot ongeveer tien bunder en twintig roeden zeven en zestig ellen.

De scheiding door nummer 400 is eene regte lijn van den buitenkant af westzijde van de gracht nummer 397 langs de oude hof loopende achter het heerenhuis langs tot op den noordoostelijke hoek van nummer 402 van sectie A der gemeente Heino.

De scheiding door nummer 387, de Ganzepannenallee is midden voor Hagemansweg nummer 390 van Sectie D der gemeente Heino.

Dit perceel is belast met het onderhoud van de brug over de Kolkwetering en de Ganzepannenallee en van de halve sloot langs nummer 392 van Sectie D der gemeente Heino, het groote land, ten behoeve der waterlozing naar de Kolkwetering van alle landerijen van den straatweg af.

In den ouden hof worden het esschen- en peppelen-plantsoen en in den nieuwen hof het beuken- en eiken-plantsoen gereserveerd.

Het bouwhuis en de hooibergen zijn te aanvaarden den eersten Mei achttien honderd negen en zestig.

Omtrent de aanvaarding van den grond onder en bij de af te breken gebouwen wordt verwezen naar het bepaalde bij het eerste en vijfde perceel.

Inzategeld acht gulden, aanwijzingsgeld drie gulden, kamerhuur en armengeld ieder een gulden.

Zevende perceel, het zuidelijk gedeelte van het Engelsche werk, grenzende aan de Zandsteeg, met de allee naar de Wetering en de brug, bij het kadaster bekend, onder de gemeente Heino in Sectie A nummers 199 bosch tot vermaak groot drie bunders veertien roeden tachtig ellen

402 plaaziertuin groot.... van nummer 198 hakhout, het ten zuiden van nummer 199 liggende gedeelte, groot

onder de gemeente Zwollerkerspel in Sectie I nummers: 196 grasgrond en boomen 238 bosch. 239 erf, 240 bouwland, 241 bouwland, van nr 235 hakhout, het westelijke gedeelte groot ... van nummer 242 hakhout, het zuidelijke gedeelte

zijnde tezamen alzoo groot ongeveer acht bunder zes en zeventig roeden vierentachtig ellen.

[Bij dit perceel behoort ook de laan naar de Kolk en de Bobhoofdsbrug.]

Ongeveer een derde gedeelte van nummer 240 wordt nog toegezaaid en kan dus eerst aanvaard worden zodra de vruchten daarvan in achttienhonderdnegenenzestig zijn ingeogst van welke vruchten echter twee-vijfde gedeelten voor den kooper staan blijven.

[Met welk een preciezie wordt dat minuscule beetje oogst beschreven! Het gaat om een derde deel van het toch al kleine perceel naast het boerderijtje.]

Achtste perceel

Het noordelijke gedeelte van het Engelsche werk, grenzende aan de Kolkwetering, bij het kadaster bekend onder de gemeente Zwollerkerspel, in Sectie I nummers 243: vijver groot een bunder 24 roeden 40 ellen, 244 vijver groot 9 roeden 50 ellen, 298 koepel, groot 36 ellen, 299 tuin en hakhout groot twee bunder 99 roeden 44 ellen en van nummer 242 hakhout het noordelijk gedeelte, groot ongeveer 25 roeden 20 ellen,

en onder de gemeente Heino Sectie A van nummer 400 het westelijke gedeelte groot ongeveer 7 roeden 45 ellen, van nummer 396 het westelijk gedeelte loopende van nummer 400 noordwaarts op

[p.3] tot aante zamen alzoo groot ongeveer 4 bunder 89 roeden 32 ellen.

Dit perceel heeft overweg over het zevende perceel,

gedeeltelijk naar de thans bestaande allee en verder op Lomanspoort, naar de Landsteeg.

De koepel wordt afzonderlijk verkocht.

Negende perceel. De hooge weide met de allee en de wandeling en het wegje voor het heerenhuis, ...nrs 702 weiland, 703 bosch tot vermaak, van 704 bouwland het noordelijk gedeelte, zijnde het wegje, van 705 laan.

[De wandelpaden om het weiland en bouwland werden dus als apart perceel verkocht.]

Tiende perceel. Het westelijke gedeelte van Neurinksbosch met het alleetje aan de noordkant, tegen de baum?kamp, bekend onder Heino nr 407 hakhout, van 408 bloemperk het westelijk gedeelte, 234 bosch, van 233 hakhout het westelijke gedeelte, zijnde tezamen groot ongeveer 3 bunder 29 roeden 2 ellen.

Elfde perceel. Het oostelijke gedeelte van Neurinksbosch met het alleetje aan de noordkant tegen de baumkampnr 407 hakhout, van 408 bloemperk het oostelijk gedeelte324 hakhout, 233 hakhout.....tezamen ongeveer 2 bunder 76 roeden 58 ellen.

Twaalfde perceel. Het erve Zwierspoer, bewoond door Evert Herbrink.....422 laan, 706 eikenbosch

[Zo gaat het vele pagina's door]

(p. W: veilingvoorwaarden)

"Alle beelden, vazen en verdere ornamenten met de voetstukken en fundamenteen, alle steenen palen en de bloemen die in potten staan worden gereserveerd.

De opgaande boomen op onderscheidene perceelen zijn opgenummerd en worden gereserveerd en niet met den grond, maar afzonderlijk verkocht, zoomeer worden gereserveerd de peppelen op het twaalfde, zeven en twintigste, acht en twintigste en vijf en veertigste perceel.

C.W. Baron van Dedem kocht de percelen 6,7,8,9,10 en 11 voor f17400.

perceel 3, de hooiberg, koopt hij voor f 70,

perceel 5, muur, gebouwen en bakken van de broeierij,

f 670.

Perceel 6-11, 13, 35, 52, 48 tezamen

f19900.

gebouwen

f25465.

onkosten bomen

f 1182,81

Koopkosten Alerdinck totaal

f39422,76

Hoe deze rekensom moet kloppen, weet ik niet. Dit zijn echter diverse getallen die ik heb gevonden.

1868, 19 september

RAO 122: Notariele Archieven 1811-1905, invent. nr 1708

Openbare verkoop van bomen gehouden in het bouwhuis op Den Alerdinck. "Binnen de poort op den Alerdinck onder Heino.

Van den plaats te vervoeren voor of op midden april 1869."

Uit dit vele pagina's minuscule gekriebelde handschrift heb ik de delen geselecteerd die betrekking hebben op het park. De perceelnummers van de verkoping van bomen corresponderen niet met die van het kadaster. Een bij de verkoop behorende kaart is niet bekend, zodat helaas lang niet altijd is te bepalen welke boomsoort waar heeft gestaan.

Totaalbedrag van de opbrengst f 14.766,-

5 perceel eiken
1 laan eiken
laan lindeboomen

"In de Nieuwe hof gelegen als voren onder Zwollerkerspel
1 perceel eiken en dennen
1 dito eiken, beuken en een eschdoorn
3 perceel beuken, dennen en een eik
een dito beuken, accasias en een tulpboom
een perceel eiken, dennen, kastanjes, accasia en beuk
een iep, kastanje en tulp

Voor de poort gelegen
8 perceel eiken opbrengst tussen f73 en f110
een perceel beuken en een peppel
4 perceel beuken opbrengst tussen f40 en f 77
6 perceel dennen brachten maar tussen f11 en f17 op.
8 perceel lindebomen brachten tussen f36 en f 45 op.

Aan den grindweg de Zandstege, gelegen als voren in Zwollerkerspel
9x een perceel eiken
een lindeboom

In Neurinksbosch, gelegen als voren onder Heino.

.....
Om de kamp van Zwiersboer
beuken
Tegen Hooge weide
.....
De Hubertsallee
beuken

p. 11260

In het Engelsche werk tusschen de tuinman en de gracht als voren onder Zwollerkerspel:

een perceel eiken, beuken, een larix en kastanje
eiken, larix, beuk, pepplen en eschdoorn
p.1161 een perceel eiken, larixen en dennen

Aan den grindweg, de Zandstege tegen het Engelsche werk in de gemeente Zwollerkerspel: beuken, eiken.

Aan de Zandstege, aan het Engelsche werk: eiken.

In het oude Engelsche werk binnen de gracht: eiken, beuken, dennen, kastanjes, tulpboomen. accasia's, een lindeboom, een beuk, een huist.

Conclusie

Eiken en beuken vormden het merendeel van het hout. Percelen met dennen, linden, lindelanen. komen ook veel voor.

Accacia's komen voor in delen van percelen, evenals hulst, berk, esdoorn, peppel. Peppelen, esdoorn komen sporadisch voor in het Engelse werk. Een larix, een kastanje, een tulpboom worden genoemd en zijn dus gebruikt als solitair.

Hiermee waren nog lang niet alle bezittingen van H. van Sonsbeeck verkocht. In het Rijksarchief van Overijssel bevinden zich nog verkoopaktes van "Vaste goederen onder Dalfsen en Ambt-Ommen" nrs 1709, 1714, 1716: en van "Inzate en verkoop van vaste goederen onder Dalfsen en Heino" nrs 1730 en 1737.

Alle hout is tijdens de verkooping op stam verkocht. De gehele plaats zou dus zijn kaal gekapt, ware het niet dat C.W. baron van Dedem na aankoop van het huis en het park de kopers van bomen heeft benaderd om ze over te doen, zodat niet gekapt behoefde te worden.

Archief Van Dedem, Kolkhof, nr 193-201:

"Kolommen van koopers van bomen op het door mij gekocht gedeelte van den Alerdinck welke zouden moeten benaderd worden, en wel zoodanigen, die in elk geval zouden moeten blijven staan, hoewel er dan nog wel wat uit kunnen worden overgedaan aan Eindhoven." [J.C.Eindhoven was de toenmalige rentmeester.]

In het archief wordt ook gevonden een velletje met een berekening door Van Dedem:

"Berekening van wat ik denk op den Alerdinck meer te verwonen dan te Zwolle."

De Nieuwe Hof en het Engelsche werk levert gras op. De hoven leveren ook hun vruchten en buitendien is er nog wel iets werkhout, zoo als bv. langs de Ganzepannenallee, terwijl ook de jonge boomen in waarde accresseren.

Hierbij komt nu't tuinman (zeg ongehuwd en in huis nemend, hij tevens dienst laten doen als koetsier)

zeker voor loon en kost f100 + 125 f225

Zoo er melkerij gehouden wordt 't melkmeid

zeg voor loon en kost f32 + de kwartjes+125=167 zeg f170

2 paarden zeg f500

het personeel (op Den Berg was het f211) f200

.....

Het buitenwonen op den Alerdinck zouden meer kosten dan mijn wonen te Zwoile f22000."

[Waarschijnlijk is dat Van Dedem f2200 bedoeld heeft.]

Per jaar kost een tuinman of huispersoneel minder dan een paard; de melkmeid is al heel goedkoop bij het paard vergeleken.

Archief op De Kolkhof. Dkv-A11

C.W. Van Dedem heeft overwogen om de muren van de gracht om het huis af te breken tot op de bodem van de gracht. De reden was misschien dat een huis erf zonder muren beter aansloot bij het landschapspark: of waren de muren aan vernieuwing toe, waar hij geen zin in had? Het afbreken van de muren tot op de bodem van de gracht zou zijns inziens niet bezwaarlijk zijn indien de fundamenten van het huis gelijk of dieper dan de bodem van de gracht lagen. Hoe het ook zij, de muren zijn waarschijnlijk blijven staan.

Ir Coen van Dedem:

"Etiketten van vruchtoomen op De Alerdinck

Pomme Jeruzalem aan het pad langs de Schutting

5 pomme Jeruzalem bij de sloot

2 Pomme Jeruzalem aan Zuiddeur dwarspad Oude hof

2 Beurre Diel's in Oosthof

Prinses Isabella in de Oude Hof

Doode Abrikoos in de Oude Hof"

Oude namen die niet op de kaart met namen konden worden opgetekend.

Bremmelenkamp

Lomansallee / Lomanspoort

In het Salenland onder Zwollerkerspel

Katenstede

Heino nr 176: "Lange land aan de Kolkwetering onder Heino"

Heino nr 392: "Groote land aan de Ganzepannenallee"

Zwollerkerspel sectie J nr 245: "hooiland, het smalle slag met beekje en daartegen schietende allee"